

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

آخرین نماز سالار شهیدان

سید رضا موسوی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آخرین نماز سالار شهیدان

نویسنده:

رضا موسوی

ناشر چاپی:

مجهول (بی جا ، بی نا)

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	آخرین نماز سالار شهیدان
۷	مشخصات کتاب
۷	مقدمه
۷	برترین عبادت انسان
۹	نماز نماد دین و نمود دینداری
۹	اشاره
۱۰	حکمت های نماز در کلام حکیم ازلی
۱۰	اشاره
۱۱	یاد خدا و احیای اصالت انسانی
۱۱	اشاره
۱۴	پیروزی بر مشکلات و شکیبایی
۱۴	اشاره
۱۶	یادآوری
۱۷	پیشگیری از گناه و تباهی
۱۹	فلاح یا رستگاری و آزادگی
۲۰	اغتنام فرصت یا بهره وری
۲۴	فلسفه نماز از دیدگاه برگزیدگان
۲۷	عاشورا روز تبلور نماز عاشقانه
۳۰	مشروعیت و کیفیت نماز خوف
۳۰	اشاره
۳۶	چگونگی نماز خوف ظهر عاشورا
۳۶	اشاره
۳۸	یادآوری

سخن آخر با عاشوراییان ۳۹

درباره مرکز ۴۶

نویسنده: سید رضا موسوی

ناشر: سید رضا موسوی

مقدمه

وَ أَنَا أَخْتَرْتُكَ - فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى ، أَنبَى أَنَا اللَّهُ لَّا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي . ای موسی من ترا برگزیدم پس به آنچه وحی می شود گوش فراده همانا منم الله خدایی که معبودی شایسته پرستش جز من نیست پس مرا بپرست و نماز را برای یاد من به پا دار.

برترین عبادت انسان

به اعتراف روان شناسان و جامعه شناسان عشق پرستش و میل به نیایش یک نیاز فطری و یکی از غرائز عالی انسانی است به گواهی مؤرخان عبادت در همه ملل و اقوام متمدن جهان وجود داشته و هر یک به شدت کلی این خواسته درونی را در زندگی پیاده کرده اند. حتی گاهی سَراب را آب پنداشته اند. وجود معابد گوناگون - که بهترین میراث فرهنگی هر کشور را تشکیل می دهد - گواه گویا بر این واقعیت بوده و هست متأسفانه در دوره جاهلیت قرن بیستم ما هنوز با بُت پرستی ستاره گاو و حتی شیطان و یزید پرستان ناآگاه در شرق و غرب عالم روبه رو هستیم ولی قرآن کریم سرلوحه برنامه همه پیامبران را دعوت به پرستش معبود حقیقی یعنی آفریدگار هستی و کنارزدن معبودهای ساختگی و بر خِذَر داشتن از کُرَنش در برابر بُت های بی جان و جاندار و مبارزه با اربابان زَر و تزویر می داند. آن جا که خداوند می فرماید: (وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا لِلَّهِ - وَ اجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ، فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى اللَّهُ ، وَ مِنْهُمْ مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِّبِينَ) و هر آینه در هر اُمتی پیامبری را برانگیختیم که خدا را بپرستید و از طاغوت دوری کنید، پس برخی از

ایشان از هدایت الهی بهره مند شدند و گروهی بر گمراهی استوار ماندند. پس زمین را ببینید و بنگرید که سرانجام تکذیب کنندگان پیامبران چگونه بود! نخستین پیام آخرین پیامبر الهی حضرت محمد (ص) نیز این بود: «قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَفْلِحُوا» بگویند معبودی شایسته پرستش چون الله (حقیقتی که همه کمالات را بی نهایت داراست وجود ندارد. تا رستگار شوید. چنان که امام علی (ع) فرمود: «فَبَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالْحَقِّ لِيُخْرِجَ عِبَادَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ إِلَى عِبَادَتِهِ وَطَاعَةِ الشَّيْطَانِ إِلَى طَاعَتِهِ»؛ خداوند حضرت محمد (ص) را برانگیخت تا بندگانش را از پرستش بت ها، به بندگی خدا بکشاند و از فرمان برداری از شیطان به اطاعت خدا فراخواند. بنابراین یکی از اهداف مهم بعثت پیامبر اسلام دعوت به پرستش خالق یگانه و مُنعم حقیقی و مهربان بود. با این که در اثر ناآگاهی عده ای پرستش الهی را با کارهای ناشایستی همراه کرده اند و در اجرای مراسم عبادت برخی به دور خود می چرخیدند و عده ای خوراکی یا حیوان و انسان را می سوزاندند و حتی گاهی در جاهلیت صد نفر را باخشونت قربانی بت ها می کردند. به روایت امام رضا (ع) پیامبر (ص) می فرمودند: «الصَّلاةُ قُرْبَانٌ كُلٌّ تَقَى»؛ نماز وسیله ای نزدیکی به خدا برای هر پرهیزگار است ان حضرت نماز را به عنوان نخستین حکم عبادی و جامع ترین عبادت اسلامی برای انسان به جای رقص و آدم کشی جاهلی مراسم تشریفاتی سرگرم کننده سایر مذاهب و آئین های بشری به جهان بشریت معرفی نمود و فرمود: «صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّيَ هَمَانٌ كَوْنَهُ كَمَا مِنْ نَمَازِي كَزَارِمِي شَمَا نَمَاز كَزَارِيد.» و با روش سمعی و بصری این عبادت را - که کامل ترین نماز و دارای سه بخش مقدمات طهارت و مقارنات

أجزاء و أفعال خاص^۴ و تعقیبات اذکار پس از ادای فریضه نماز) می باشد - جایگزین مراسم خرافی معمول در میان سایر ملت ها ساخت

نماز نماد دین و نمود دینداری

اشاره

ارزش و جایگاه نماز در جهان بینی توحیدی و دین فطری اسلام بر هیچ مسلمانی پوشیده نیست زیرا در قرآن کریم ۱۰۵ بار از نماز یاد شده و از مهم ترین سفارشات انبیاء، بارزترین عمل عبادی پیامبران و در روایات شیعه و سنی به عنوان یکی از ارکان بنای اسلام معرفی شد. نماز اولین فریضه الهی است که در اسلام تشریح و تا آخرین لحظه عمر در هر شرایطی در دریا، زمین هوا، میدان جنگ و حتی در حال بیماری هر مکلف باید به هر نحو ممکن این تکلیف الهی را انجام دهد. وُجوب نماز ضروری دین و مُنکر آن مُرتد و مُستحقّ مجازات سخت خواهد بود. در سخنان بنیان گذار اسلام نماز ستون دین پرچم و آرم اسلام سیمای مکتب نور و معراج مؤمن و سیله سنجش اعمال و کلید بهشت تشبیه گردیده است در بیان امام صادق (ع) برترین چیزها شناخته شده است فرمود «ما أَعْلَمُ شَيْئاً بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ أَفْضَلَ مِنْ هَذِهِ الصَّلَاةِ»؛ بعد از شناختن خدا چیزی را برتر از نماز نمی شناسم «در آخرین لحظات شهادت خود به خویشان فرمود: «إِنَّ شَفَاعَتَنَا لَا تَنَالُ مُسْتَخْفًا بِالصَّلَاةِ»؛ همانا شفاعت ما به کسی که نماز را سَبَّكَ شمارد نمی رسد.» پیامبر اسلام ترک عمدی نماز را کفر می داند و می فرماید: «مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا فَقَدْ كَفَرَ» این کار بر خلاف گناهان دیگر، همراه با لذت و شهوت نیست بلکه ترک نماز سبب انگاری است و بی اعتنایی به نماز نشانه ضعف ایمان و بی دینی به شمار

اذکار و تعقیبات مستحب مبطلات و مکروهات و دارای احکام گسترده می باشد. به همان نسبت حکمت ها و رازهای مهم ارزنده ای از سوی خدای حکیم در آن گنجانده شده است که در بیش از یکصد و بیست آیه قران کریم و بیست هزار حدیث آمده است که در این مقاله مجال طرح همه آنها نیست به عنوان مثال مُقَدِّمَاتِ نَمَاز - که شامل طهارتِ ثَلَاث (غُسل وُضُو، تَیْمَم، مَسْوَاک زدنِ اِسْتِنشَاقِ اِبَاحِه مَکَان و اِزَالِه نَجَاسَت از بدن و لِبَاس و قِبَلِه و وَقْت شناسی و از همه مهم تر نِیَّت می شود - افزون بر رُشد علمی و فرهنگی نماز گزار به خاطر وجوب یادگیری مسائل شرعی نماز، به او درس بهداشتِ تَن و روان و پاک سازی محیط زیست و رعایت حقوق مردم و وحدت و یکپارچگی اُمَّت و نظم و انضباط فردی و اجتماعی و اغتنام فرصت و برنامه ریزی در کارهای روزمره زندگی می دهد. مسلماً تک تک ارکان و اجزای نماز نیز دارای حکمت های عرفانی اخلاقی اجتماعی سیاسی اقتصادی و فرهنگی است که اگر بخواهیم به همه آنها بپردازیم مثنوی هفتاد من کاغذ می شود. از این رو با الهام از سخن مولا - علی ع): «مَا لَا يُدْرِكُ كَلْمَهُ لَا يُتْرَكُ كَلْمَهُ» تنها به فلسفه و رازهای کلی نماز به درگاه بی نیاز در کلام محکم حکیم ازلی به شرح اتی اشاره و همین جا با پوزش از قرآنیان آگاه با حافظ عارف هم نوا می شویم آن کس است اهل بشارت که اشارت داند نکته ها هست ولی محرم اسرار کجاست

یاد خدا و احیای اصالت انسانی

اشاره

چنانکه می دانیم نماز با توجه و خشوع و حضور قلب نمونه بارزی از ذکر قلبی و زبانی ای است که مسلمانان در اوقات پنجگانه نماز به عنوان

یک وظیفه دینی با آن روبرو می شوند. و قران کریم می فرماید: (إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي) همانا من الله هستم معبودی جز من نیست پس مرا پرستش کن و نماز را برای یادآوری من برپا دار! خداوند در این ایه فلسفه اصلی نماز را ذکر یاد کرده است که در فرهنگ اسلام و قران ذکر الله، ذکر اسماء الله، ذکر الاله الله، ذکر ایام الله، و ذکر اولیاء الله بکار رفته است ذکر در لغت یادآوری معنایی به زبان یا قلب است و منظور از ذکر حضور خدا در دل یا به زبان آوردن نام و صفات پروردگار جهان است یاد خدا در اسلام روح عبادت و توجه دائمی انسان در هر زمان و مکان و حال توصیه قران می باشد. چنان که می فرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا) (و اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) پیامبر اسلام نیز فرمود: «إِنَّمَا فُرِضَتِ الصَّلَاةُ وَأُمِرَ بِالْحَجِّ وَأُشْعِرَتِ الْمَنَاسِكُ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ؛ همانا نماز واجب شده و برای حج دستور رسیده و به مراسم عبادی آگاهی داده شده تا یاد خدا در میان خلق پایدار ماند.» بنابراین در فرهنگ اسلامی یاد خدا بهترین سرمایه زندگی آدمی است که روح انسان تشنه محبت و انس با خالق حقیقی را سیراب و تغذیه و پیوند روح آدمی را با روح هستی بخش مستحکم می نماید. بشر را از خود فراموشی و از خود باختگی و سرگردانی نجات می دهد. به همین دلیل در قران و روایات موانع یاد خدا و اسباب غفلت و نسیان لهو (سرگرمی، اعراض روگردانی که خطرناک ترین چهره فراموشی خداست به مسلمانان گوشزد

شده تا از آن برحذر باشند، که شیطان دوستان نا صالح شیطان صفت سرمایه و فرزندان اشتغال به تجارت و شغل زدگی و ارزوی دراز، از جمله آنهاست که گاهی نه تنها دلبستگی به آنها بلکه خواستن عامل بازگشتن از یاد خدا در زندگی فرد، یا جامعه می شود. حال اگر این عوامل ویران گر شخصیت و هویت انسانی نقش باز دارنده خود را ایفا نماید، باید شاهد مرگ ارزش ها و اصالت های انسانی بود. چرا که فراموشی خدا همان بیگانگی از خود حقیقی و وابستگی به خود طبیعی است بی تفاوتی ها، هرزه گری ها، بی دادگری ها، و پوچ گرائی ها، و لأبالی گری ها را به ارمغان می آورد. چه اگر انسان بر سر سفره عالم نشست و نمک خورد و نمکدان شکست و ولی نعمت خود را نادیده گرفت تیشه به ریشه خود می زند و سند بیچارگی خود را امضا می نماید. و به عذاب الهی گرفتار می شود: (و لا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَىٰ لَهُمُ ٱنْفُسَهُمْ) اگر کسی به بیچارگی غفلت و بی خبری از خود، و فراموشی پیوند خویش با خدای جهان دچار شود؛ از افتخار انسانیت محروم و به مرز حیوانیت تنزل مینماید. (لَهُمْ قُلُوبٌ ۙ لَا يَفْقَهُونَ - بِهَا وَ لَهُمْ أَعْيُنٌ ۙ لَا يُبْصِرُونَ - بِهَا لَهُمْ أَذَانٌ ۙ لَا يَسْمَعُونَ - بِهَا أُولَئِكَ - كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ - هُمُ الْغَافِلُونَ) ایشان دل دارند و با آن دین را عمیق نمی فهمند و دیدگانی دارند که با آنها نمی بینند و گوش هایی دارند که با آنها نمی شنوند. این گروه چون چهارپایانند، بلکه گمراه ترند و اینان همان غافلان و بی خبرانند. در این باره چه زیبا نوشته اند، مقام معظم رهبری «دین ضمن آنکه هدف و جهت و ره و وسیله را مشخص می کند،

توش و توان لازم برای پیمودن راه را نیز به انسان می بخشد و مهم ترین محموله کوله بار راهپیمایان این راه توشه ی «یاد خدا» است روحیه طلب و امید و اطمینان که بالهای نیرومند برای پروازند، فراورده و بهره یاد خدا می باشد. یاد خدا از طرفی هدف را که همانا پیوستن به او - یعنی به بی نهایت خوبی و کمال - است همواره در مدّ نظر قرار می دهد و مانع از گم کردن جهت گیری ها می شود و راهیما را درباره راه و وسیله حسّاس و هوشیار می دارد. از طرفی بدو قوّت قلب و نشاط و اطمینان می بخشد و او را از سرخوردگی و فریفتگی به پدیده های مشغول ساز یا بیم از ناهنجاری ها و ناهمواری ها محافظت می کند. جامعه اسلام و هر گروه و فرد مسلمانان در صورتی می تواند در راهی که اسلام ارائه داده و همه پیامبران به آن دعوت کرده اند به استواری بی توقف و برگشت قدم بردارد، که خدا را فراموش نکند!»

پیروزی بر مشکلات و شکیبایی

اشاره

بدون تردید زندگی انسان در هر زمان دارای نشیب و فراز، و یا اقبال و اِدبار است و هر شخصی با حوادث ناخوشایند و مشکلات زندگی روبه رو می شود. فردی موفق خواهد بود، که با آغوش باز در برابر این ناملایمات خود را نبازد و با آنها دست و پنجه نرم کند که گفته اند: اندر بلای سخت پدید آید فرّ و بزرگواری و سالاری برای چیرگی بر مشکلات و ناگواری ها دو پایه اساسی لازم است یکی درونی و آن ورزیدگی خاصّ انسان در مقابله با سختی ها و ناکامی ها است و دیگر برونی که داشتن تکیه گاه نیرومندی است که بتواند هر ان از او مدد گیرد و به کمک او

بر مشکلات فایق آید. به خاطر همین است که قرآن می فرماید: (وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ، وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ) از روزه و نماز کمک بگیرید همانا نماز جز برای خاشعان گران است که خداوند مَنان در آیه شریفه به انسان مؤمن آموزش می دهد: با گرفتن روزه و ترک مُبطلات آن روحیه مقاومت را در برابر ناملازمات در خود تقویت نماید، و به وسیله نماز با برقراری ارتباط با قدرت لایزال الهی و استمداد از خدای مهربان روحیه خود را تقویت و به حل مشکلات همت نماید. به خاطر همین است که در روایات توصیه شده است به هنگام هجوم هم و غم و مشکلات وضو بگیرید و به مسجد بروید، و نماز بخوانید و دعا کنید. به نقل امام علی (ع) پیامبر (ص) هر گاه که غم و اندوهی به او روی می آورد می فرمود: «أَرِحْنَا يَا بَلالُ اِی بَلالُ با اذان و اعلام نماز، ما را آسوده نما.» بدون شک توجه به نماز و راز و نیاز به درگاه بی نیاز، و برقراری ارتباط با خدا به عنوان تکیه گاه مطمئنی برای جذب امدادهای غیبی نیروی معنوی تازه ای در انسان ایجاد و او را برای پایداری در برابر ناهمواری ها آماده می سازد. و استعانت از صبر و صلاه برای تحمل مشکلات و پیروزی بر امیال و شهوات و هوس های نفسانی برای کسانی ممکن است که اعتقاد به مبدأ و معاد و کیفر و پاداش اخروی دارند و گرنه افراد بی ایمان در کشاکش زندگی بی پناه خواهند ماند. به همین جهت است که در پایان ایه می فرماید: این کار جز برای کسانی که در برابر خداوند، با توجه کامل به نماز

می ایستند، مشکل و سنگین است به همین جهت در اسلام نمازهای مستحبی و نافله فراوانی جهت برآوردن نیازها و رفع گرفتاری های مادی و معنوی زندگی معرفی شده که شرط اصلی برآوردن حاجات اعتقاد و ایمان کامل متقاضی و مشروع و مصلحت امیز بودن حاجات برای مؤمن است

یادآوری

تأثیر انکارناپذیر نماز در رفع نگرانی ها و دلهره های روانی واقعیتی است که مورد تأیید صاحب نظران قرار گرفته است که به نمونه هائی از آن اشاره می شود. دکتر آلکسیس کارل می نویسد: نماز به آدمی نیرویی برای تحمل غم ها و مصائب می بخشد، انسان را امیدوار می سازد و قدرت ایستادگی و مقاومت در برابر حوادث می دهد. گاندی پیشوای مصلح هند در جریان مبارزه با استعمار و تحمل رنج ها با کمک نماز، تجدید نیرو کرده و می گفت اگر کمک نماز نبود، خیلی پیش از این باید دیوانه می شدم دلیل کارنگی می نویسد: هر وقت همه توان خود را در برابر ناملايمات به کار بردیم و تمام راه حل ها را آزمودیم و نتیجه دلخواه به دستمان نیامد، در حالی که امواج سهمگین یأس و نومیدی قلب و روحمان را می آزارد. آنگاه دست نیاز به نماز و به سوی خدا دراز کرده و از او یاری می خواهیم راستی چرا ما قبل از این که دچار ناامیدی بشویم چنین کاری نمی کنیم و چرا هر روز با خواندن نماز و نیایش به درگاه خدا از او یاری نمی خواهیم! ژاک دیمیش قهرمان سنگین وزن بکس جهان می گوید: هر شب قبل از اینکه به بستر بروم حتماً نماز و دعا می خواند. گرچه برخی از اشخاص برای برطرف کردن مشکلات یا فرار از این مصائب و سختی ها خود را به خواندن کتاب داستان

مشغول می‌کنند، یا به پارک و مسافرت می‌روند و یا خود را به بازی‌های ساده و تفریحات سالم سرگرم می‌سازند. و یا با کسی که به حرف‌های او گوش می‌دهد، درد دل می‌کنند، تا از فشارهای روانی آنان کاسته شود و ای چه بسا که از دیدگاه روانشناسان این فعالیت‌ها در کاهش اضطراب مؤثر و این کارها نتیجه مثبت داشته باشد. اما مردان خدا از ناملایمات دنیا به اسباب دنیوی روی نمی‌آورند. بلکه به خدا، به نماز، نیایش با او رو می‌کنند که کارسازتر است

پیشگیری از گناه و تباهی

در میان هر ملت برای پیشگیری از تخلفات و کجروی‌ها و مفسدات اجتماعی و جنایت‌ها و جرایم فردی راهی پیش بینی شده است که نیاز به هزینه سنگینی دارد. ولی اسلام علاوه بر ارشاد و اجرای قوانین کیفری حدود، تعزیرات قصاص و دیات با وضع عباداتی نظیر روزه و نماز و یادآوری خدا و معاد انسان فراموش کار را از پیروی هوس‌ها و ارتکاب گناه باز می‌دارد. قرآن کریم انگیزه اصلی عبادات امت اسلامی را با تعبیر مکرر (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) رسیدن به تقوا و روحیه خدامداری در زندگی و دوری از گناه معرفی می‌نماید. اسلام می‌کوشد تا در سایه تقویت ایمان و تقوا، عوامل اصلی وادارنده به گناه و تخلف یعنی شهوت غضب غرائز، امیال و احساسات و عواطف تعدیل نشده آدمی را از راه تعلیم تلقین تذکر کنترل نماید. تجربه نشان می‌دهد که نمازهای یومیّه یکی از بهترین وسائل پیشگیری از گناه و تأمین امنیت به حساب می‌آید. چنان که در قرآن مجید می‌خوانیم (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ) و نماز را به پا

دار، زیرا نماز از فحشا (گناهان بزرگ و پنهانی ناشی از شهوت و منکر (گناهان بزرگ آشکار ناشی از غضب باز می دارد، البته یاد خدا بزرگ تر از نماز است و خدا به آن چه می کنید داناست آری نماز گزار واقعی که به نماز می ایستد و با تکبیر مکرر خود خدا را از هر چه هست برتر و بالاتر می شمارد و به یاد نعمت های فراوان او سپاس و حمد او می کند و او را به رحمان و رحیم بودن می ستاید، او را مالک روز جزا معرفی می کند، ضمن اعتراف به بندگی تنها از او یاری می جوید، پیمودن راه راست را از او طلب می کند، از راه و روش مغضوبین و گمراهان به او پناه می برد، برای خدا به رُکوع خَم و برای سجده در پیشگاه او به خاک می افتد، غرق در عظمت او می شود، قهراً در اثر قرائت این اذکار آموزنده انگیزه انحراف و گناه در چنین شخصی به ناپودی کشانده می شود. بدون شک از این راز و نیاز، در روح و قلب چنین انسانی از راه تلقین و تکرار و تمرین جنبشی به سوی حق و جهشی به سوی پاکی ها ایجاد می شود و این امواج معنویت که به برکت گفتگوی رویاروی با خدا حاضر و ناظر بر اعمال عباد، پدید می آید، همانند سدّ پولادینی مانع وقوع گناه در جامعه می شود. با توجه به ممنوعیت استفاده از مکان و لباس غصبی و هر گونه معصیت و تخلف در حال نماز، ترجیحاً از عادت زشت تجاوز به حقوق دیگران دست می کشد. بدیهی است که هر چه نماز از شرایط کمال و روح عبادت (یاد خدا) که در آیه از خود نماز برتر شناخته

شده بیش تر برخوردار باشد، اثربیش تری در پیشگیری از گناه خواهد داشت گاه در فردی نماز نهی کلی و جامع و در فرد دیگری نهی جزئی و محدود، از فحشاء و منکر می نماید. ولی ممکن نیست کسی نماز بخواند و لَوْ صوری و هیچ گونه اثری در او نبخشد. چه اگر افراد نماز گزار را احیاناً گناه کار می یابیم اگر نماز نخوانند، مسلماً آلوده تر خواهند شد. چون نماز رابطه شخص با خداست و هر قدر که این اعتماد عمیق تر و محکم تر باشد، شخص به خدا نزدیک تر و از گناه دورتر می گردد.

فلاح یا رستگاری و آزادگی

مهم ترین آرمان های بشر آزادگی است آزاد مردان جهان زندگی را به خاطر آزادی دوست دارند. از این رو مولا علی (ع) نیز، فرمود: «لَا تَكُنْ عَبْدًا غَيْرِكَ - قَدْ جَعَلَكَ - اللَّهُ حُرًّا» بنده دیگری مباش که خدا تو را آزاد آفریده است» در بینش قرآن تنها راه دست یابی بشر به آزادگی واقعی ایمان و توجه کامل به خدا در هنگام نماز است و می فرماید: (قَدْ أَفْلَحَ - الْمُؤْمِنُونَ - الَّذِينَ - هُمْ فِي صِيَلاتِهِمْ خاشِعُونَ) به راستی که مؤمنان رستگارند، آنانکه در نمازشان خشوع می ورزند. در این آیه اولین نشانه مؤمنان اقامه نماز با خشوع و توجه کامل به خدا معرفی شده است زیرا خشوع به معنای حالت فروتنی و ادب روحی و جسمی در برابر بزرگی است که شخص مجذوب جلال و شکوه خدا شود. در حال نماز خود را مانند ذره ای بی مقدار در برابر حقیقت بی نهایت و قطره ای در برابر اقیانوس بیکران رحمت و قدرت و حکمت پروردگار داند. به گونه ای که همه چیز فراموش کند و چنان از خود غافل بماند که جز خدا را نبیند، چنین انسانی می تواند به فلاح - که

در اصل به معنای بریدن و شکافتن است و در فارسی به رستگاری از رستن به معنای آزاد و رها شدن یا رستن به معنای روئیدن ترجمه می شود - برسد. در فرهنگ اسلام به هر نوع پیروزی و رسیدن به مقصد و کامیابی اطلاق شده است فلاح را نتیجه یاد فراوان خدا قرار داده و فرمود: (و اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ در منطق قرآن پرستش و کرنش نسبت به هر کس و هر چیز، جز برای خدا، از خود بیگانه شدن وابستگی و دل سپردن به هر چیز، بندگی و اسارت واقعی به حساب می آید. به همین دلیل عبادت جز برای خدا حرام و ممنوع است و تنها در پرتو ستایش و پرستش خداست که انسان با هدایت و امدادهای غیبی الهی یارای مقاومت در برابر قدرت های اهریمنی و آزادی از هر نوع بندگی دست می یابد. «مُفْلِحُونَ ، کسانی هستند که موانع را از مسیر بر میدارند، راه خود را به سوی مقصد نهایی یعنی کمال و سعادت و کامیابی و پیروزی در دنیا و آخرت می شکافد، پیش می رود و در سایه ایمان و نماز و نیایش به پیشگاه خدای بی نیاز آزاد و سربلند زندگی می کنند و در آخرت نیز به برکت همین نماز خاشعانه و عاشقانه به رضوان الهی در جوار رحمت حق، و در بحبوحه بهشت جاودان در کنار پاکان در کمال عزت و سربلندی به سرخواهند برد.

اغتنام فرصت یا بهره وری

(و ابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ - وَ لَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ - مِنَ الدُّنْيَا وَ أَحْسَنَ - كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ -) و در آنچه خدا به تو داد سرای دیگر را بجوی جستجو کن و بهره ات را از دنیا فراموش مکن و

همان گونه که خدا در حق تو نیکی کرد نیکی کن مخاطب مستقیم این آیه پول پرستِ خودخواهِ بنی اسرائیل یعنی قارون است که در کنار فرعون مظهر زور و سامری ستمگر و فریب به عنوان زر پرستی با حضرت موسی مقابله می کردند، که این پسر عمو، یا پسر خاله حضرت موسی (ع) در آغاز از مؤمنان بود، که دنیا پرستی او را به کفر کشاند و علیه آن حضرت توطئه کرد و سرانجام زمین او و گنج هایش را بلعید که داستان این ثروتمند مغرور و سرنوشت عبرت انگیز او در طی ۷ آیه از سوره قصص آمده است در ضمن این سه توصیه حقایق درخشانی نهفته است در احکام نماز، وقت شناسی یکی از مقدمات و پیشاهنگ های نماز معرفی و فقها در کتب فقهی برای نمازهای یومیّه دقیقاً سه زمان و وقت ادا را مشخص فرموده اند، که عبارتند از وقت فضیلت مشترک و مختص، که اوقات فضیلت در نماز صبح از اول سپیده صبح تا پدیداری سرخی مشرقی است و در نماز ظهر و عصر تا رسیدن سایه شاخص برابر اندازه خود است و در نماز مغرب تا از بین رفتن سرخی مغربی شفق و وقت فضیلت عشا از اول ذهاب حمره مغربیه تا نیمه شب می باشد و نیمه شب دیگر قضا خواهد شد. در روایات ما بر نماز اول وقت تأکید شده چنان که پیامبر (ص) در پاسخ این سؤال که برترین اعمال چیست فرمود: «الصَّلَاةُ لِأَوَّلِ وَقْتِهَا» (علی ع) نیز در نامه ای به محمد بن ابی بکر فرماندار مصر نوشت «ارْتَقِبْ وَقْتَ الصَّلَاةِ فَصَلِّ لَهَا لَوْ قَتِلْتَ وَلَا تَجْعَلْ قَبْلَهُ وَلَا تُؤَخِّرْهَا لِشُغْلٍ؛ مراقب اوقات تعیین شده نمازهایت

باش و در وقت فضیلت و مقرر آن را به جای آر. به خاطر بی کاری پیش از وقت آن و اشتغال به کاری انجام آن را از وقتش تأخیر میانداز. امام صادق (ع) نیز می فرماید: «امْتَحِنُوا شِعْتَنَا عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافِظَتُهُ عَلَيْهَا؛ پیروان ما را با نماز اول وقت بیازمایید که چگونه بر آن محافظت می نماییم» حضرت رضا (ع) نیز به ابراهیم بن موسی حتی در بین راه فرمود: «عَفَرَ اللَّهُ لَكَ - لَا - تُؤَخِّرُونَ - صَلَاةَ - عَنْ أَوَّلِ وَقْتِهَا إِلَى آخِرِ وَقْتِهَا مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ عَلَيْكَ - اِبْدَاءً بِأَوَّلِ الْوَقْتِ؛ خدا ترا بیامرزد هیچ نمازی را بدون علت از اول وقتش به تأخیر مینداز. بر تو باد به نماز اول وقت» حتی در روایتی از نماز اول وقت تعبیر به رضوان الله و نماز آخر وقت تعبیر به غفران الله (عَفُوُّ اللَّهِ) شده چنان که امام صادق (ع) فرمود: «أَنْمَا جُعِلَ - آخِرُ الْوَقْتِ - لِلْمَرِيضِ وَ الْمَعْتَلِ وَ لِمَنْ لَهُ عَذْرٌ وَ أَوَّلُ الْوَقْتِ - رِضْوَانُ اللَّهِ وَ آخِرُ الْوَقْتِ - عَفْوُ اللَّهِ، وَ الْعَفْوُ لَا يَكُونُ إِلَّا مِنْ تَقْصِيرٍ، وَ إِنَّ الرَّجُلَ لِيُصَلِّيَ فِي غَيْرِ الْوَقْتِ، وَ إِنَّ ثَوَابَ - مَافَاتِهِ - مِنْ الْوَقْتِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَهْلِهِ وَ مَالِهِ.» این همه تأکید بر آدای نماز در اولین فرصت و خود داری از تأخیر وقت نماز همان موضوع بهره وری است استفاده صحیح از وقت و عمر برای زندگی بهتر و متعالی تر است که در اخلاق اسلامی از آن به اغتنامِ فَرَصَتِ «تعبیر می شده است اولین درس نماز این است و هدر دادن سرمایه گرانبهای عمر و فرصت های طلایی ای که چون ابر به طور نامحسوس در گذر است چنان که امام علی (ع) فرمود: «الْفُرْضَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ

فَانتَهَزُوا فُرْصَ -الخيرِ» خسارت بزرگی است که به هیچ وجه قابل جبران نیست و اگر عاقلانه از آنها بهره برداری نشود، جز پشیمانی و اندوه چیزی عاید انسان در دنیا و آخرت نخواهد شد. چنان که حضرت علی (ع) می فرماید: «إِذَا أَمَكَّتِ -الفرصةُ فَانْتَهَزُوا فَإِنْ -إِضَاعَهُ -الفرصةُ غُصَّه»؛ وقتی فرصتی برایت پیش آید. آن را غنیمت شمار چرا، که از دست دادن فرصت ها باعث غصه و اندوه می شود. سعدی با الهام از این احادیث می گوید: بودم جوان که گفتم مرا پیرِ اُستاد فرصت غنیمت است نباید ز دست دادو نیز مولا می فرماید: ما فت -مَضَى و ما سَيَأْتِيكَ -فَأَيْنُ قُمْ فَاعْتَمِ -الفرصة -بين -العدَمين_ که سعدی سروده است سعدیا دی رفت و فردا هم چنان موجود نیست در میان این و آن فرصت شمار امروز را پیامبر(ص) در وصایای خویش به اباذر فرمود: «يا اباذرُ اِغْتَمِ خَمْساً قَبْلَ -خمسٍ : شَبَابِكَ -قَبْلَ -هَرَمِكَ -و صِحَّةَ حَتِّكَ -قَبْلَ -سُيُومِكَ -و غِنَاكَ -قَبْلَ -فَقْرِكَ -و فَرَاغَكَ -قَبْلَ -شِغْلِكَ -و حَيَاتَكَ -قَبْلَ -مَوْتِكَ»؛ ای اباذر پنج چیز را پیش از پنج چیز غنیمت دان جوانی ترا پیش از پیری سلامتیت را قبل از بیماری دارائیت را پیش از تنگ دستی فراغت و بیکاری پیش از گرفتاری زندگی ات را پیش از مرگ» به این ترتیب پیامبر اسلام پنج نعمت بزرگ را هشدار می دهد، که باید از این موهبت های الهی به موقع بهره برداری شود تا از دست نرود و در راه پیشرفت خود و جامعه از اینها استفاده گردد مبدا که با سوء استفاده از اعتقاد به توکل و تقدیر الهی از تلاش و کوشش به خاطر کسالت و تنبلی و یأس و نومیدی که مهم ترین عامل عدم استفاده

از فرصتهاست برای تأمین آینده باز ایستیم و از ثروت عمر و جوانی خود بهره نگیریم حتی در روایات ما تسویف - از القائنات شیطانی یعنی کار امروز به فردا افکندن مورد نکوهش قرار گرفته است امام باقر (ع) فرمود: «إِيَّاكَ - وَالتَّسْوِيفَ - فَإِنَّهُ بِحَرِّ يُغْرَقُ فِيهِ الْهَلَكِيُّ» شاعر می گوید «خار در دیده فرصت مفکن» و هیچ گاه به فرموده قرآن (و لا تَيْسُّوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ) و (لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ) از این رو مسلمانان را نباید کار امروز به فردا افکند از خود مایوس شود. بلکه در سایه نمازهای پنجگانه روح امید را در خود بیافزائید و بکار مفید روزمره خود با استفاده از فرصت ها پردازیم که سعدی شیرین سخن می گوید: جوانا ره طاعت امروز گیر که فردا جوانی نیاید ز پیر

فلسفه نماز از دیدگاه برگزیدگان

پیامبر اسلام که نخستین نماز گزار کامل بود، در سفر معنوی معراج حقیقت و روح نماز به او ارائه شده بود وقتی از اسرار و حکمت های نماز از حضرتش می پرسند با چهره باز بالبداهه بیست و شش راز و رمز و جوب نماز را برای نماز گزار می فرماید: «الصَّلَاةُ مِنْ شَرَايِعِ الدِّينِ ، وَ فِيهَا مَرْضَاتُ الرَّبِّ ، وَ هِيَ مِنْهَاجُ الْأَنْبِيَاءِ ، وَ لِلْمُصَلِّي حُبُّ الْمَلَائِكَةِ ، وَ هِدْيٌ ، وَ إِيْمَانٌ ، وَ نُورٌ الْمَعْرِفِ ، وَ بَرَكَهٌ فِي الرِّزْقِ ، وَ رَاحَةٌ لِلْيَدَيْنِ ، وَ كِرَاهَةٌ لِلشَّيْطَانِ ، وَ سَيْلٌ عَلَى الْكَافِرِ ، وَ إِجَابَةٌ لِلدُّعَا ، وَ قَبُولٌ لِلْأَعْمَالِ ، وَ زَادٌ الْمُؤْمِنِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَى الْآخِرَةِ ، وَ شَفِيعٌ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْمَلَائِكَةِ الْمَيُوتِ ، وَ أُنْسٌ فِي الْقَبْرِ ، وَ فِرَاشٌ تَحْتِ جَنْبِهِ ، وَ جَوَابٌ لِمَنْكَرٍ وَ نَكِيرٍ ، وَ تَكُونُ صَلَاةُ الْعَبْدِ عِنْدَ الْمُحْشَرِ تَاجًا عَلَى رَأْسِهِ ، وَ نُوْاعِلِي بَدَنِهِ ، وَ سِتْرًا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّارِ ، وَ جَوَازًا عَلَى الصَّرَاطِ ، وَ مِفْتَاحًا لِلْجَنَّةِ ، وَ مُهُورًا لِلْحُورِ الْعِينِ ، وَ

ثُمَّ نَأْتِيكَ بِالصَّلَاةِ بِالصَّلَاةِ يَبْلُغُ الْعَبْدُ إِلَى الدَّرَجَةِ الْعُلَى لِأَنَّ الصَّلَاةَ تَسْبِيحٌ وَ تَهْلِيلٌ وَ تَحْمِيدٌ وَ تَكْبِيرٌ وَ تَمْجِيدٌ وَ تَقْدِيسٌ وَ قَوْلٌ
و دعوه؛ ضممه بن حبیب می گوید از پیامبر(ص) در رابطه با نماز پرسش شد، حضرت در پاسخ خواص و فواید دنیوی و
اخروی نماز را چنین بیان فرمود: نماز از احکام دین است که این اسرار را در بر دارد: ۱ - رضا و خرسندی پروردگار ۲ - راه
پیامبران به سوی خدا ۳ - محبوبیت نزد فرشتگان ۴ - وسیله رهنمایی به حق ۵ - سرمایه ایمان ۶ - روشنایی برای شناخت خدا ۷
- افزایش روزی ۸ - آسایش بدن ۹ - ناخرسندی و آزار شیطان ۱۰ - سلاح برای نبرد با کافران ۱۱ - اجابت دعا و نیایش ۱۲
- پذیرش اعمال عبادی ۱۳ - توشه مؤمن از دنیا برای آخرت ۱۴ - واسطه میان نمازگزار و فرشته مرگ ۱۵ - همدم عالم قبر
۱۶ - فرش بستر آرامگاه ۱۷ - پاسخ بازجویی نکیر و منکر ۱۸ - تاج افتخار بر سر ۱۹ - نورانیت چهره ۲۰ - پوشاک بدن ۲۱
- مانع میان بنده و آتش جهنم ۲۲ - پروانه گذر از صراط ۲۳ - کلید ورود به بهشت ۲۴ - کابین سیه چشمان بهشتی ۲۵ -
بهای بهشت موعود ۲۶ - وسیله عروج به مرتبه بالای بهشتی زیرا نماز مجموعه ای از تسبیح سبحان - الله گفتن و تهلیل لا اله الا
الله گفتن و تمجید و بزرگ داشت و تقدیس و تنزیه خدا از عیب و کاستی است و گفتار حق و فراخوانی بسوی درستی و
خوبی ها است «حضرت علی(ع) نیز در سخنانی که پیرامون حکمت های احکام فرموده اند، برجسته ترین

فلسفه نماز را کبر زُدایی می داند، و می فرماید: «وَالصَّلَوهُ تَنْزِيهًا عَنِ الْكِبَرِ» خداوند حکیم نماز را برای پاک سازی انسان از بیماری کبر و خود برتر بینی مقرر فرموده است حضرت علی بن موسی الرضا(ع) از جمله نماز گزاران واقعی بود و هر شب همانند جدش امیر المؤمنین هزار رکعت نافله می گزارد. وی در بیان علت وجوب نماز در اسلام می فرماید: «إِنَّ عِلَّةَ الصَّلَوهِ أَنَّهَا إِقْرَارٌ بِالرَّبُّوبِيَةِ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ حَلْعُ الْإِنْدَادِ وَ قِيَامُ بَيْنِ يَدَيِ الْجِبَارِ جَلَّ جَلَالُهُ بِالذُّلِّ وَ الْمَسْكِنَةِ وَ الْخُضُوعِ وَ الْإِعْتِرَافِ وَ الطَّلَبِ لِإِقَالِهِ مِنْ سَالِفِ الذُّنُوبِ وَ وَضْعِ الْوَجْهِ عَلَى الْأَرْضِ كُلِّ يَوْمٍ إِعْظَامًا عَزَّوَجَلَّ وَ أَنْ يَكُونَ ذَاكِرًا غَيْرَ نَاسٍ وَ لَا بَطْرِ. وَ يَكُونَ خَاشِعًا مُتَذَلِّلًا رَاغِبًا طَالِبًا لِلزِّيَادَةِ فِي الدِّينِ وَ الدُّنْيَا مَعَ مَا فِيهِ مِنْ الْإِيجَابِ وَ الْمُدَاوَمَةِ عَلَى ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ لَعَلَّ يَنْسَى الْعَبْدُ سَيِّدَهُ وَ مَدَبَّرَهُ وَ خَالِقَهُ فَيَبْطِرُ وَ يَطْغَى وَ يَكُونَ فِي ذِكْرِهِ لِرَبِّهِ وَ قِيَامِهِ بَيْنَ يَدَيْهِ زُجْرًا لَهُ مِنْ عَنِ الْمَعَاصِي وَ مَا نَعَالَهُ مِنْ أَنْوَاعِ الْفَسَادِ؛ أَمَا عَلَّتْ أَيْنَ كَمَا نَمَازُ بِرِ مَرْدَمٍ وَاجِبٌ شَدَّ أَيْنَ اسْتِ كَمَا نَمَازُ كَرَارٌ بِهٖ پَرُورْدِ كَارِي خَدَاوَنْدِ بَرُورْكَ وَ شَكْسْتِ نَآپَذِيرِ اعْتِرَافِ مِي كَنْد، هَر كُونِه شَرْكِي رَا از سَاحْتِ قَدَسِ او رَهَا وَبِدُورِ مِي سَازَد وَ دَرِ پِيشْكَاهِ خَدَاوَنْدِ جَبَّارِ وَ بَا شَكُوهِ بَا حَالْتِ خَوَارِي وَ بِي چَارْگِي وَ فِرُوتَنِي وَاقْرَارِ بِهٖ زَبُونِي خَوِيشِ مِي ايسْتَدِ وَ چِشْمِ پُوشِي از كَنَاهَانِ كَذْشْتِهٖ خَوِيشِ رَا از حَضْرَتِ حَقِّ مِي خَوَاهَد، وَ هَر رُوزِ صُورْتِ بَرِ زَمِينِ مِي كَنَدَرْد، تَا خَدَايِ عَزَّوَجَلَّ رَا تَعْظِيمِ نَمَايَد، وَ هَمُوارِهٖ بِهٖ يَادِ او بَاشَد، وَ آني او رَا فَرَامُوشِ نَكَنْد تَا سَرْكَشِي بِنَمَايَد. تَا اَيْنِ كَمَا حَالْتِ

دل شکستگی و خود کمی بینی و رغبت به او را از دست نداده و خواستار افزایش دین و دنیای خود باشد. افزون بر اینها نماز پاسخ گویی به خدا و استمرار و ادامه یاد او در تمام شبانه روز است تا مگر بنده سرور و اداره کننده امور، و آفریدگار خود را فراموش نکند، که نتیجه فراموشی خدا ناسپاسی و گردنکشی است ولی یاد خدا و به نماز ایستادن در پیشگاه او بنده را از همه گناهان باز می دارد، و از هر گونه فساد و تباهی جلوگیری می کند. بدیهی است احادیث یاد شده نمونه گزیده ای است از کلمات برگزیدگان خدا و قطره ای است از دریا. و تشنگان وادی معرفت را به منابع حدیثی از جمله ج ۳ وسائل الشیعه شیخ حرّ عاملی و ج ۸۲ بحار الانوار علامه مجلسی و دیگر کتب روایی و فقهی ارجاع می دهیم

عاشورا روز تبلور نماز عاشقانه

نماز در اسلام اگر چه یک عبادت فردی و وسیله پیوند معنوی عبد با معبود واقعی است که نه تنها هر مسلمان در هر شرایطی باید در آدای این وظیفه شرعی تلاش نماید. بلکه باید در احیا و اقامه این فریضه دینی در جامعه اسلامی همّت گمارد. چنان که در قرآن کریم بیش از چهل بار از اقامه نماز و به یاد داشتن آن سخن به میان آمده (أَقِمْوا الصَّلَاةَ یازده بار، (أَقَامُوا الصَّلَاةَ نُه بار، (أَقِمِ الصَّلَاةَ پنج بار (یُقِمْونَ- الصَّلَاةَ) شش بار و... در زیارت نامه امامان به ویژه حضرت سید الشهداء نیز می خوانیم «أَشْهَدُ أَنَّكَ- قَدْ أَقَمْتَ- الصَّلَاةَ...» و یکی از امتیازهای این بزرگان را اقامه نماز می دانیم حضرت ابی عبد الله الحسین (ع) به فرموده امام چهارم نه تنها در تمام عمر

شبانه روز هزار رکعت نماز خواند بلکه در شب و روز عاشورا یعنی در سخت ترین شرایط از اقامه نماز آن هم به جماعت کوتاهی نفرمود و حتی حکمت درخواست مهلت یک شبه از دشمن زبون را عشق به نماز معرفی و خطاب به برادرش ابوالفضل (ع) فرمود: «تَدْفَعُهُمْ عَنَّا الْعَشِيَّةَ - لَعَلْنَا نُصَيِّمِي لِرَبِّنَا اللَّيْلَةَ - وَ نَدْعُوهُ» و نستغفره فَهُوَ يَعْلَمُ أَنِّي قَدْ كُنْتُ أَحِبُّ الصَّلَاةَ لَهُ» و کثرة الدُّعَاءِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ آنها را امشب از جنگ باز دار، باشد که امشب را در پیشگاه پروردگاران به نماز و نیایش و طلب آمرزش بایستیم که خدا می داند من همواره نماز، دعا، و استغفار را دوست داشته ام «امام (ع) در این عبارات خود را عاشق نماز خوانده و این درسی است که نماز گزار واقعی نه تنها باید نمازخوان باشد، بلکه همیشه باید دوستدار نماز و مروج فرهنگ نماز در جامعه انسانی باشد. سنگ های دشمن دون از هر سو امام را احاطه کرده بود و از سوی دیگر تشنگی و داغ عزیزان بر او فشار می آورد و گریه و شیون زنان و کودکان دل سوخته حرم پیامبر دلش را می آزرده. همانند پدرش علی در ليله الحریر و میدان نبرد صفین در گیراگیر خون و آتش جنگ و در شرایط بحرانی و بسیار خطرناک با یاران خود به نماز جماعت ایستاد و با این نماز عارفانه و عاشقانه خویش از سرزمین گرم و سوزان نینوا به همگان پیام اقامه نماز در اولین وقت آن آن هم به جماعت داد. حضرت ابی عبد الله در آن روز تاریخی و حماسه ساز، چنان نمازی خواند که هیچ کس پیش از او و بعد از او توفیق انجام چنین

عبادت جامع و کاملی را نیافت زیرا امام حسین (ع) در ظهر عاشورا تمام ابعاد، اسرار، افعال و اقسام یک پرستش مخلصانه و نماز عاشقانه را در زیباترین کامل ترین نوع آن در پیش دیدگان دوست و دشمن به نمایش گذاشت نماز خاصی که با خون دل وضو گرفت و با تربت پاک کربلا تیمم نمود و بامداد آن روز در عین بی آبی - به گزارش علامه مجلسی - غسل شهادت کرده بود و همه جلوه های پرستش اعم از عبادت ظاهری و باطنی بدنی و قلبی مادی معنوی فردی و گروهی در آن نماز تبلور یافته بود. پس از پایان نماز خوف ویژه اولین شهید راه نماز در جبهه کربلا، سعید بن عبد الله حنفی را در آغوش گرفت که به امام روح نماز می گفت *أَوْفَيْتَ أَنتَ - أَمَامِي فِي الْجَنَّةِ ؛ آری تو در بهشت پیش روی من هستی* «به تعبیر اهل معنا دو سه ساعت دیگر، برای امام همام نماز دیگری پیش آمد که تکبیره الاحرام قیام قرائت رکوع سجود، تشهد و سلام ویژه ای داشت تکبیر آن را با فرو افتادن از ذوالجناح سر داد، و قیام را به هنگام هجوم دشمن دون به خیام حرم رکوع آن زمانی بود که تیری به قلب مقدسش اصابت کرد و مجبور شد حضرت قامت خم کند. تا آن را از پشت سر بیرون بیاورد، و آخرین سجده خونین امام بر پیشانی نبود، بلکه وقتی نیزه صالح بن وهب مزنی بر پهلوی آن حضرت اصابت کرد و امام (ع) گونه راست روی تربت گرم نهاد و این ذکر از سوز دل بر زبان داشت که *«بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ*

علی مَلِّهِ رَسولِ اللَّهِ، إلهی رِضاً بِقِضائِکَ - تسلیماً لِأمرِکَ - لا معبودَ سِوَاکَ - یا غیاثَ - المُستَغثینَ » و تشهد و سلامش با خروج و عروج روح بلند ملکوتیش به شاخسار جنان همراه بود. ولی دیگر خود نتوانست سر از سجده بردارد و تا دشمن سر مقدس آن حضرت را به اوج سنان و نیزه بالا برد. که آن حضرت با تلاوت آیات سوره کهف به عنوان تعقیب نماز، دشمن را تهدید و عقوبت فرمود: چه خوب سروده است صغیر اصفهانی الحق نماز او به در بی نیاز کرد کز خون وضو گرفت و به مقتل نماز کرد عشق از شه شهید بیاموز کان چه داشت از جان و دل به در که جانان نیاز کرد ساقی هر آنچه جام بلا دادش به دست دست از برای ساغر دیگر دراز کرد که در تنور که به سنان شد سرش عجیب در راه عشق طی - نشیب و فراز کرد در دل صغیر را چه شرر بود کاین چنین جان ها کیاب از سخن جان گداز کرد

مشروعیت و کیفیت نماز خوف

اشاره

چنان که می دانیم نماز رکن دین مبین اسلام و به فرموده پیامبر اکرم نمازهای پنج گانه شبانه روزی نخستین واجب امت اسلامی و نخستین عملی است که بالا برده می شود و اولین چیزی است که در فردای قیامت از انسان سؤال می شود که اگر پذیرفته شود بقیه اعمال آدمی پذیرفته می شود و گرنه دیگر کارهای دینی مورد قبول درگاه الهی قرار نمی گیرد. از نظر فقیهان با توجه به آیات وارده از جمله (فَأَقِمْوَا الصَّلَاةَ - إِنْ الصَّلَاةَ - کانت علی المؤمنین - کتاباً موقوتاً) پس نماز را به پا دارید زیرا نماز وظیفه ثابت و معینی برای مؤمنان است و نیز: (وَأْمُرْ أَهْلَکَ - بالصَّلَاةِ وَ اصْطَبِرْ

علیها) ای پیامبر وابستگان را به نماز فرمان ده و بر انجام آن با جدیت شکبیا باش و جوب عینی نمازهای یومیّه بر همه مکلفان جز زنان در دوران عادت ماهیانه در هر شرایط و با هر کیفیت ممکن حتی با اشاره پلک ها و ذکر قلبی تنها، از مسائل اتّفاقی و بلکه ضروری دین شناخته شده است حتی در میدان کارزار، و در حال درگیری با دشمن غدار به عنوان نماز خوف و مُطارَدَه باید انجام گیرد. که مشروعیت نماز خوف و جواز قصر آن در سفر و حضر، در زمان غیبت نیز اتّفاقی فقهای اسلامی است جز مالک که بر این باور است که در حضر نماز خوف دو رکعتی و قصر نمی شود، و تنها از کیفیت و هیأت ادای آن کم می شود. نه کمیت رکعات نماز. مستند دیگر فقهای ما افزون بر نماز خوف پیامبر در غزوات ذات الرّقاع سه میلی مدینه در منطقه نجد؛ و بطن النّخیل (بین طائف و مکه و عسفان ۳۶ میلی بین مکه حُجفه . و نماز خوف امیرمؤمنان در صفین و لیله الّهیر، و نماز ظهر عاشورای سیدالشّهداء و دیگر روایات که خداوند می فرماید: (وَ إِذَا ضَرَبْتُمْ فِی الْأَرْضِ فَلِیْسَ عَلَیْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ یَفْتِنَکُمُ الْغَدِیْنُ - کَفَرُوا، إِنْ الْکَافِرِیْنَ - کَانَ لَکُمْ عَیْدٌ مَبِیْنًا. وَ إِذَا کُنْتَ فِیْهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَهُ مِنْهُمْ مَعَكَ - وَ لَیَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَ ذَ الَّذِیْنَ کَفَرُوا لَوْ نَغْفِلُونَ - عَنِ اسْلِحَتِکُمْ وَ أَمْتِعَتِکُمْ فَیَمِیلُونَ - عَلَیْکُمْ مِیْلَهُ وَاحِدَهُ - وَلَا جُنَاحَ عَلَیْکُمْ إِنْ کَانَ بِکُمْ أَذًیٌ مِنْ مَطَرٍ أَوْ کُنْتُمْ مَرْضَیً أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتِکُمْ - وَ خُذُوا حِذْرَکُمْ إِنْ اللَّهُ أَعَدَّ لِلْکَافِرِیْنَ عَذَابًا مُهِینًا. فَإِذَا قَضَیْتُمْ الصَّلَاةَ -

فَأذْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ - كِتَابًا مُّوقُوتًا) که ترجمه منظوم آیات مزبور از زبان شاعر جوان معاصر نیشابوری که بسیار رسا و زیباست چنین است چو راه سفر را گرفتید باز گناهی نباشد شکسته نمازدو رکعت بخوانید جای جهاد به فرمان و دستور پروردگار «نگردید غافل ز کفار خوار ز نیرنگ آن قوم ناسازگار» که بس آشکار است آن دشمنی که دارند آن کافران دنی پس آن گه که شخص تو ای مصطفی میان سپاهی به وقت غزاچو خواهی که برجای آری نماز عبادت کنی خالق بی نیاز گروهی مسلح شونت عسس نگهبان بگردند از پیش و پس پس آن گه که سجده به جای آورند نماز و عبادت به پایان برند گروهی که اول نخوانده نماز خود از بهر خواندن بیابند باز بیابند افراد آن با سلاح «نماید خرد بر تو راه صلاح بلی کافران می کشند انتظار که غفلت نمایند در کارزار که ناگه به سوی شما حمله ور بگردند با نیزه و با سپر چو بیماری و بارش آسمان شما را به رنج افکند، آن زمان گناهی نباشد گشایید اگر در آن چند لحظه سلاح از کمرولیکن در این حال هم بر حذر بمانید از خصم تیره گهر که از بهر کفار روز شمار عذابی نهاد است پروردگار که گردند نابود و خوار و ذلیل بر آنها تباهی بگردد گسیل پس از آن که پایان پذیرد نماز بمانید در حالت احتزار به هر حال کاید به دست شما نماید تسبیح یکتا خدابه پهلو و بنشسته و ایستا به هر حال گویند ذکر خدا پس از آن گه که ایمن شدید از عدو چو دانید ناید گزندی از اودر

این حال خوانید کامل نماز «بگردید مشغول راز و نیاز» که بر مؤمنان به پروردگار بود واجب این حکم در روزگار بنا بر این چگونگی اجرای این نماز در میادین نبرد در آغاز به وسیله قرآن کریم در قالب نمونه بیان حکم شده است تا برای مسلمانان واضح تر و زیباتر از کار درآید و به تعبیر منطقی از نوع تعریف به مثال است که پیامبر را امام جماعت فرض کرده و مأمومین را به دو گروه دسته بندی کرده است که امام صادق (ع) در توضیح آن چنین فرمود: رسول خدا در جنگ ذات الرِّقَاع با اصحاب خود به نماز ایستاد. به این صورت که یاران را دو قسمت کرد: یک دسته را رویاروی دشمن قرار داد، و بادسته دیگر نماز خواند. آن حضرت تکبیر فرمود آنان نیز گفتند، آن جناب حمد و سوره خواند و آنان ساکت بودند، او رکوع نمود آنان نیز رکوع کردند، او سجده به جا آورد آنان نیز سجده کردند. سپس پیامبر خدا برای رکعت دوم به پا خواست و دیگر چیزی از حمد و سوره رکعت دوم نخواند تا نماز گزاران به صورت فرادا رکعت دوم خود را به پایان بردند، و به یکدیگر سلام دادند، و جای خود را با گروه محافظان عوض کردند، و در برابر دشمن ایستادند. دسته دوم که تا کنون در برابر دشمنان ایستاده بودند، با پیامبر (ص) اقامت نماز جماعت بستند. آن جناب تکبیر گفت آنان نیز گفتند و در حال قرائت پیامبر سکوت کردند. تا آن حضرت به رکوع رفت آنان نیز به رکوع رفتند آن حضرت سجده نمود آنان نیز به سجده رفتند. آن گاه پیامبر خدا نشست و تشهد خواند و سلام داد آنان

برخاستند و یک رکعت باقی مانده خود را فرادا به پایان بردند، و در آخر به یکدیگر سلام دادند؛ و این همان نماز خوفی است که خداوند به پیامبرش دستور داده است نماز شدت خوف یا مُطَارَذَه که شامل نگرانی از سَبیل و دَرَنده و غیره بر جان مسلمانان به حکم آیه شریفه (حَافِظُوا عَلَی الصَّلَاةِ وَ الصَّلَاةِ الْوَسْطَى - وَ قَوْمُوا لِلَّهِ قَانِتِینَ - فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ). در انجام نماز به خصوص نماز میانی - ظهر یا صبح - کوشا باشید، و از روی خضوع و فرمان برداری برای خدا به پا خیزید، و اگر به خاطر خطر نگران شدید نماز را در حال سواره یا پیاده به جا آرید. اما هنگامی که امتیت خود را باز یافتند. پس خدا را یاد کنید (نماز را به صورت معمولی بخوانید) همان گونه که خداوند چیزهایی را که می دانستید به شما آموزش داد. بر اساس قاعده فقهی «الْمَيْسُورُ لَا يَسْقُطُ بِالْمَعْسُورِ» با حداقل اذکار و به هر صورت که مقدور باشد، انجام می گیرد. نماز خوف با توجه به آیات یاد شده به دو نوع خوف و شدت خوف یا مُطَارَذَه دسته بندی می شود، که معروف ترین نماز خوف نوع نخست همان خوف ذات الرِّقَاع است که برای نخستین بار توسط شخص نبی اکرم (ص)، اجرا شد، و کیفیت آن مورد پذیرش همه فقیهان مذاهب برجسته اسلامی جز حنفیان است پیدا است که منظور از بودن پیامبر (ص) در میان مسلمانان برای اقامه نماز جماعت در صورت وجود خوف از عَدُو این نیست که انجام نماز خوف مشروط به حضور شخص پیغمبر است بلکه مقصود حضور امام و پیشوایی برای اقامه

نماز جماعت در میان سربازان و مجاهدان اسلام است از این رو حضرت علی و امام حسین در صِفِّین و کربلا و حَتِّی حَذیفه بن یمان در فتح طبرستان در بحبوحه نبرد پس از درگذشت پیامبر نماز خوف به جای آوردند و ادعای منسوخ شدن این حکم که از سوی قاضی ابو یوسف مطرح شده بی اساس خواهد بود. و تأکید آیه تشریح نماز خوف بر اقامه آن به جماعت به امامت آن حضرت حَتِّی در میدان جنگ با کفار افزون بر مشروعیت آن بیان گر اهمیت اصل نماز آن هم به جماعت و در اول وقت می باشد. مطمئناً چنین نمازی در تأمین آرامش روان رزمندگان و بالا بردن روحیه آنان در نبرد با دشمنان و هم دلی و هماهنگی مسلمانان تأثیر به سزائی داشته و خواهد داشت که شرایط اجرایی آن از این قرار است ۱- مدافعان مسلمان در میدان نبرد دست کم قابل تفریق به دو دسته پاسدار و نماز گزار باشند. ۲- دشمن قوی و نگرانی منطقی از هجوم دشمن به رزمندگان در حال نماز باشد. ۳- نماز به جماعت و رو به قبله باشد، و دشمن در جهت قبله مستقر نباشد. ۴- حفظ آمادگی دفاعی در حین نماز با همراه داشتن اسلحه اگر چه خون آلوده باشد. چرا که نماز خوف از عدو، آتش بس موقت یک جانبه از سوی فرمانده مجاهدان مسلمان به دشمنان اسلام است در میدان نبرد اگر مدافعان اندک و یا دشمن نزدیک و یادر حال زد و خورد و درگیری خوف شدید، باشد نماز مُطَارَزَه خوانده می شود. چنان که امیرالمؤمنین در لیله الهمیر نمازش در اذکار تسبیح و تحمید و تکبیر و

چگونگی نماز خوف ظهر عاشورا

اشاره

به گزارشی امام حسین (ع) روز دوم محرم الحرام وارد سرزمین کربلا شد، و عصر روز عاشورا به شهادت رسید. بنابراین مدت اقامت حضرت ابی عبد الله و یاران و همراهانش در کربلا - هشت روز بیش تر نبود، و مسافری که کم تر از ده روز در جایی بماند البته در صورتی که مردد نباشد و سفر او شرعی باشد نمازش کوتاه و دو رکعتی می شود. بنابراین هر چند نماز خوف هم به فتوای اکثریت قریب به اتفاق فقیهان حتی در حضر هم قصر و دو رکعتی می شود اما در آن بیابان امام هم مسافر بود و هم در حال خوف به سر می برد و نوع نماز آن حضرت نماز خوف ذات الرقاع بود که به جماعت برگزار شد. با این تفاوت که در این غزوه پیامبر با کفار در حال نبرد بود، و امام حسین (ع) در بیابان کربلا با باغیان و شورش گران در حال جنگیدن بود. و این عمل امام (ع) مشروعیت اقامه نماز خوف در مقابله با آشوب گران را اثبات می نماید. اگر چه جواز قصر برای مسلمانان باغی مورد تردید است چنان که صاحب جواهر می نویسد: «و الاحتیاط لا ینبغی ترکه فی ذلک کله حتی فی الخوف من العدو اذا لم یکن مخالفا فی الدین و ان کان باغیا بالخروج علی غیر امام العصر للشک فی شمول الأدله اما لو کان علیه ع) فلا ریب فی تقصیر العدد حیثذ کما یدل علیه فعل امیر المؤمنین فی حرب صفین و الحسین فی کربلا - کالشک فی تناول الأدله المشروعیه صلاه الخوف بالنسبه الی الباغی نفسه ..» صاحب جواهر کاستن از کیفیت نماز و بسنده کردن به اشاره به

جای قرائت و اذکار رکوع و سجود در نماز خوف را بر خلاف اصل احتیاط می دانند، و نمازگزار حتی المقدور باید از عدد رکعات و کمیت نماز بکاهد. نه کیفیت آن چنان که فقیه نامی ابن نما می نویسد: «حضرت صلاه الظهر فامر (ع) لزهیر بن القین و سعید بن عبد الله الحنفی ان يتقدّ ما أمامه بنصف من تخلف معه و صلّى بهم صلاه الخوف بعد أن طلب منهم الفتور عن القتال لادا الفرض قال ابن حصين أنّها لا تقبل منك و أنت - شارب الخمر! و قيل صلّى الحسين و اصحابه فرادی بالایماء» در حالی که امام (ع) به همراه یاران به نماز ایستاده بود یزیدیان سنگ دل نه تنها به نمازگزار و نماز احترام نگذاشتند دهان به زخم زبان گشودند و با سوء استفاده از این فرصت به سوی این نمازگزاران عاشق و مدافعان اسلامی تیر اندازی کردند، و قلب نمازگزاری چون سعید بن عبد الله را نشانه رفتند، و او را به شهادت رساندند، و کوفیان غدار با این کار خود به بی اعتنائی خود به نماز و شعائر مقدّس دین به خاطر دنیا و منافق بودن خویش اثبات کردند. طبری و دیگران نوشته اند: در گرما گرم نبرد عاشورا در عرصه کربلا - یکی از تابعان و شجاعان شیعه و یاران علی (ع) و یاوران مسلم بن عقیل در کوفه به نام عمرو بن عبدالله معروف به ابو ثمامه صائدی دریافت که ظهر است و خطاب به سید الشهداء عرض کرد. «یا اَبی عبد الله نفسی لک الفداء انی اری هولاء قد اقتربوا منك لا والله لا تقتل حتی اُقتل مدونک ان شاء الله و احب - ان ألقى ربّی لقد

صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ الَّتِي دَنَا وَقْتَهَا. فَرَفَعَ الْحُسَيْنُ رَأْسَهَا ثُمَّ قَالَ ذَكَرْتُ - الصَّلَاةَ جَعَلَكَ - اللَّهُ مِنْ - الْمُصَلِّينَ - الذَّاكِرِينَ نَعْمَ هَذَا وَقْتَهَا؛ أَيِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ: جَانِمٌ بِهٖ فِدَايْتُ كَمَا أَنَّ هَذِهِ الْكَلِمَةَ نَمِي شَوِي مَكْرًا بِهٖ خَوَاسْتُ خَدَا مِنْ دَرِ رَاهِ تُو كَشْتَهٗ شَوْمٌ وَ دُوسْتٌ دَارِمٌ دَرِ حَالِي پَرُورْدِ گَارِمِ رَا مَلَاقَاتِ نَمَائِمِ كَمَا أَنَّ نَمَازَ رَا كَمَا وَ قَتَشَ فَرَا رَسِيدَهٗ بِهٖ جَايِ آرَمِ اِمَامِ ع) نَگَاحِي بِهٖ آسْمَانِ نَمُودَ وَ فَرَمُودَ: آرِي اَكْنُونِ اَوَّلِ وَقْتِ نَمَازِ اسْتِ وَ دُوبَارَهٗ اَوْ رَا دَعَا فَرَمُودَ كَمَا نَمَازَ رَا يَادَ كَرْدِي خَدَا تَرَا اَزِ نَمَازِ گَزَارَانِ ذَاكِرِ قَرَارِ دَهْدِ. اِمَامِ نَگَاحِي بِهٖ آسْمَانِ كَرْدَ وَ فَرَمُودَ: آرِي اَكْنُونِ اَوَّلِ وَقْتِ نَمَازِ اسْتِ وَ دَرِ حَقِّ اَوْ دَعَا كَرْدِ: بِهٖ يَادَ نَمَازِ هَسْتِي خَدَاوَنْدِ تَرَا اَزِ نَمَازِ گَزَارَانِ اَوَّلِ وَقْتِ قَرَارِ دَهْدِ.»

یادآوری

این نکته نیز ضروری است که هرگز این گونه نبود که یک مجاهد والا مقام به فکر نماز ظهر بود. ولی امام معصوم در اندیشه نماز اول وقت به جماعت نباشد، بلکه امام ع) به طور قطع و مسلم آماده انجام این فریضه دینی بود، لذا فرمود: ذَكَرْتُ - الصَّلَاةَ - وَ نَفَرَمُودَ ذَكَرْتَنِي وَ اَزِ اَيْنِ جَمَلَهٗ مَنْظُورِ اِمَامِ ع) تَشْوِيقِ اَبُو ثَمَانَهٗ وَ دِيگَرِ نَمَازِ گَزَارَانِ وَ رَزْمَنْدِگَانِ بِهٖ نَمَازِ، وَ بِهٖ يَادَ خَدَا بُوْدَنِ دَرِ هَرِ حَالِ اسْتِ وَ اَيْنِ دَرَسِي بُوْدَ كَمَا اِمَامِ ع) اَزِ پِيَاْمِبَرِ وَ اَمِيْرْمُؤْمِنَانِ دَرِ مِيَاْدِيْنِ نَبَرْدِ اسْلَامِ آموخْتَهٗ بُوْدَ. چنان که در جنگ صفین عبد الله ابن عباس امام علی ع) را نگران آسمان و در حال انتظار در بحبوحه نبرد دید و با شگفتی پرسید: چرا به آسمان نگاه می کنی حضرت فرمود: مراقب

اول وقت نمازم ابن عباس گفت اکنون مصلحت ما نیست دست از جنگ بکشیم حضرت در پاسخ فرمود؛ چنین نیست «انما قاتلناهم علی الصلاه جز این نیست که ما بخاطر نماز با آنان می جنگیم» این موضع گیری برای همه پیروان علی (ع) و حسین (ع) درسی است که بخاطر بسپارید که نماز باید همه امور را تحت الشعاع قرار دهد و به تعبیر روایات و شهید رجایی به کار بگویید وقت نماز است به گزارش مقرر در مقتل الحسین (ع)، امام پس از ادای نماز ظهر عاشورا به جماعت در سخنان کوتاهی به یارانش فرمود: «یا کرام هذه الجنة فتحت ابوابها واتصيت انهارها و ائنت ثمارها و هذا رسول الله و الشهداء الذين قتلوا في سبيل الله يتوقعون قدومكم و يتباشرون بكم فهاموا عن دين الله و دين نبيه و ذبوا عن حرم الرسول؛ ای بزرگ نشان این بهشت است که برای شما درهایش باز و رودهایش به هم پیوسته و میوه هایش رسیده و این پیامبر خدا و شهیدان راه خدا هستند که در انتظار ورود شما به سر می برند. پس بر عهده شماست که از دین خدا و پیامبرانش حمایت و از حرم پیامبر دفاع نمایید.»

سخن آخر با عاشوراییان

بسیاری از قدرت مندان تاریخ بشر بر پایه حس «خلود و عشق به ماندن همیشگی مایل بودند که پس از مرگشان نام و یادشان زنده بماند و چه بسا که بناهای یادبودی پیش از مرگ برای خود ساخته اند، و یا کتیبه های سنگی یا فلزی از خود به یادگار گذاشته اند ولی هرگز این نوشته ها در دل ها و سینه ها جا نگرفت اما آرمان های مردان الهی و پیام های منادیان دین و حقیقت با این که

روی صفحه لرزان هوا منعکس شده بود، همواره در دل ها و سینه های انسان ها نقش بسته و خطوط نورانی آن زندگی نسل ها را در گستره تاریخ انسانیت روشن نگه داشته است پیام های نهضت حسینی که همواره با دود آه این سالار شهیدان به امواج هوای گرم کربلا سپرده شده بود، و با خون پاک امام (ع) و یاران وفادار او بر زمین نقش بسته بود. چون از سر اخلاص و عشق به خدا بود رنگ جاودانگی گرفت بی تردید نهضت الهی حسینی همانند دانشگاهی پویا آموزه ها و پیام های فراوان و مهمی دارد که در جای خود باید بیش از پیش مورد بررسی و بهره برداری قرار گیرد و نماز ظهر عاشورا که بخش کوچکی از آن قیام الهی است برای بشریت به ویژه عاشوراییان و عاشقان ابی عبد الله پیام هایی داد که مهم ترین آنها از این قرار است ۱ - اهمیت نماز و عبودیت و بندگی خدا در زندگی انسان ۲ - فضیلت محافظت بر نماز در اول وقت آن ۳ - ضرورت ترویج نماز، با جماعت مسلمانان ۴ - مواظبت بر دفاع از نماز گزاران حتی در میدان نبرد. ۵ - جدیت در احترام به مقدسات دین و احیای اذان ۶ - استعانت و کمک خواستن از خدا در پیکار با ستمگران ۷ - تبعیت از مکتب جهاد و شهادت در حفظ آرمان حسینیان زیرا اگر ما شیعیان در پی آن نباشیم که بخش مربوط به خود را از آن حماسه جاویدان چون تابلویی آموزنده در زندگی شرافت مندانه استفاده نماییم باید بر شیعه بودن خویش تردید نماییم آری ما همواره باید تلاش نمائیم که در پایداری در صراط

مستقیم حق جوئی و حق گرائی و احترام به مقدسات اصیل مذهب پایبندی به شعائر دین امر به معروف و نهی از منکر، مبارزه با خرافات جلوگیری از توهین تضعیف اسلام ناب محمدی (ص)، اصلاح برخی آداب و رسوم عزاداری که آفات آن به شمار می آید، پیش گام باشیم و گرنه ناخواسته همسو با دشمنان به نهضت کربلا و بانیان ارجمند آن خیانت کرده ایم چه این که اگر حسین (ع) و یارانش با مهلت گرفتن از دشمن شب را تا صبح به نماز و دعا و تلاوت قرآن و استغفار پشت سر گذاشته و شب عاشورا را محفل انس با خدا و تقویت معنویت قرار داده اند. روا نیست به بهانه عزاداری با نواختن شیپور، نی فلود و اجرای آهنگ های مبتذل و موسیقی غنایی و برهنه کردن بدن در جلو چشم نامحرمان و... مجالس عزا را به محفل شادی و گناه و معصیت الهی تبدیل کنیم اگر امام حسین (ع) برای مبارزه با بدعت و نجات اسلام خون داد، حسینیان نیز با حفظ شعائر مذهبی و مراسم عزاداری سنتی و پرهیز از هر نوع کارهای من درآوردی - نظیر شبیه سازی های غیر واقعی چهار دست و پا راه رفتن و صورت را بر زمین کشیدن و خون آلوده کردن و قمه زدن در ملاعام - که در دنیای امروز موجب وهن مذهب و بدبینی به مقدّسات دینی و ضرر غیر قابل جبران می گردد - باید در تقویت دین و ترویج فرهنگ عاشورایی که همان مبارزه با ستم و فساد و تباهی است همواره کوشش نمایند. در شرایط کنونی به جای قمه زنی علنی به یاد شهدای کربلا برای درمان بیماران و پاداش اخروی خون خود را

به مراکز انتقال خون اهداء نمایند. چرا که در موقعیت کنونی بسیاری از فقیهان نامی نظیر آیه الله شیخ محمد حسین کاشف الغطاء در «الفردوس الاعلی علامه سید محسن امین عاملی در «اعیان الشیعه و نیز امام خمینی و دیگران در وضع کنونی جهان به فتوا اجتناب از قمه زنی و ممنوعیت آن داده اند. مقام معظم رهبری مدظله العالی نیز در دیدار با روحانیون در آستانه ایام عاشورای سال ۱۳۷۳ نیز با توجه به شرایط زمانی فرمود: «این جانب از کسی که تظاهر به قمه زنی کند قلباً راضی نیستم و نیز در جای دیگر می فرماید: «من در دو سه سال قبل از این راجع به قمه زنی مطلبی را گفتم و مردم عزیز ما آن مطلب را با همه وجود پذیرفتند، و عمل کردند. اخیراً شخصی مطلبی را به من گفت که خیلی برایم جالب و عجیب بود، برای شما هم نقل می کنم کسی که با مسایل کشور شوروی سابق و این بخشی که شیعه نشین است - آذربایجان - آشنا بود می گفت آن وقتی که کمونیست ها بر منطقه آذربایجان شوروی سابق مسلط شدند همه آثار اسلامی را از آنجا محو کردند مثلاً مساجد را به انبار تبدیل کردند. سالن های دینی و مذهبی و حسینیه ها را به چیزهایی دیگر تبدیل کردند و هیچ نشانه ای از اسلام و دین و تشیع باقی نگذاشتند. فقط یک چیز را اجازه دادند و آن قمه زدن بود. دستور العمل رؤسای کمونیستی به زیر دستان خودشان این بود، که مسلمانان حق ندارند نماز بخوانند، نماز جماعت برگزار کنند. اما اجازه دارند قمه بزنند. چرا؟! چون خود قمه زدن برای آنها یک وسیله تبلیغ بر ضدّ دین و

بر ضد تشیع بود. بنابراین گاهی دشمن از بعضی چیزها این گونه علیه دین استفاده می کند. هر جا خرافات به میان بیاید دین خالص بدنام خواهد شد.» به تعبیر شاعر خوش ذوق معاصر حجه الاسلام محدثی کی گفت حسین تو بر سر خویش بزنی! با تیغ به فرق خویشتن نیش بزنی تیغی که زنی بر سر خود ای غافل بر فرق ستمگران بد کیش بزنی چنان که گذشت روح اساسی نهضت حسینی امر به معروف و نهی از منکر بود. بنابراین محبتان حسینی باید از نوح به باطل و مدّاحی و مرثیه خوانی افراد بی سواد که داستان های بی اساس و خرافات پوچ و اشعار غلوآمیز، و محتوای زبان حال بی مدرک و اخبار جعلی که موجب وهن معصومین و استهزاء مسلمین و تضعیف دین می گردد. به شدت پرهیز، و جلوگیری نمایند، و نگذارند، که مراسم مذهبی حرکت آفرین عاشورا و اربعین حسینی و دیگر امامان با خرافات آمیخته گردد و مسئولیت شرعی نخبگان و علمای دین و مسئولان هیئت های مذهبی قهراً در این زمینه سنگین تر خواهد بود. سرانجام اگر سید الشهدا(ع) در گرما گرم ظهر عاشورا در اوج تابش سوزان خورشید پاییزی و تشنگی و در میان صفیر تیر باران دشمن به نماز جماعت ایستاد. برای آن بود، که به همگان اعم- از زن و مرد و پیر و جوان مسلمان تفهیم نماید که به نماز اول وقت آن هم به جماعت اهمیت دهند! و احیای این فریضه مهم را مهم تر از سینه زنی زنجیر زنی علم کشی و نوحه خوانی بدانند، و در ظهر عاشورا در میادینی که سدّ معبر پیش نیاید. به اقامه نماز با جماعت همت گمارند و نوجوانان و جوانان

و مؤمنین بدانند که عزاداری از بی نماز مقبول در گاه الهی نخواهد بود. اگر بخواهیم مورد عنایت و توجه حضرت ابی عبد الله (الحسین ع) قرار بگیریم باید نماز را سر لوحه زندگی خویش قرار دهیم تا از پویندگان خط سید الشهداء و راه و روش اولیای خدا باشیم چنان که امام خمینی در جمع دانشجویان و اساتید دانشکده الهیات و معارف اسلامی در تاریخ ۱۴ / ۳ / ۵۹ فرمودند: «نماز پشتوانه ملت است سید الشهداء در همان ظهر عاشورا که جنگی بزرگ بود و همه در معرض خطر بودند، وقتی یکی از اصحاب گفت که ظهر شده است فرمود: یاد من آوردید نماز را و خدا تو را از نماز گزاران حساب کند. و ایستاد در همان جا نماز خواند: نگفت که ما می خواهیم جنگ بکنیم خیر، جنگ را برای نماز کردند.» از این رو به جرأت می توان نتیجه گرفت که شهادت یاران و امام و اسارت خاندان پیامبر، حیات اسلام و قرآن جاودان را برای انسان به ارمغان آورد و به تعبیر شاعر ژرف اندیش گر آن تشنه لب کشته عطشان نمی شد قوی هرگز ارکان ایمان نمی شده دین خدا می شدی تنگ میدان اگر شاه دین سوی میدان نمی شدز راه خدا باز ماندی همه کس به راه خدا او، چو قربان نمی شده مرگ دیانت شدی کفر، خندان به قتلش اگر دیده گریان نمی شدجهانیش مهمان احساس نبودی به خولی سرش تا که مهمان نمی شدسرش گر نمی خواند، آیات قرآن به کس کشف اسرار قرآن نمی شد کجا جمع گشتی پریشانی دین اگر اهل بیتش پریشان نمی شد کجا کاخ دین حق آباد گشتی گرش خانمان جا به ویران نمی شد محک شد حسین ع)، ار نه

تا صبح محشر غش کفر، هرگز نمایان نمی شدز دوزخ امید نجاتش نبودی «شباب ار حسین را، ثنا خوان نمی شداین بخش را با دعای سجده پایان «زیارت عاشورا» حُسن ختام می بخشیم که امام باقر(ع) ناظر خردسال صحنه عاشورا می فرماید: «اللهم لك الحمد حمد الشاکرین - لك - علی مُصابِهِم الحمد لله علی عظیمِ رزیتِی اللهم اُرزُقنی شفاعه - الحسین - یوم - الُورودِ و تَبَّتْ لى قَدَم - صِدْقٍ - عندک - مع - الحسین - و اصحابِ الحسین - الذین - بذلوا مَهَجَهُم دون الحسین - علیه السلام - معبود، تمامی حمد سپاس گزاران حقیقی در برابر آن چه به ایشان رسیده است ویژه توست و بر غم و اندوه سترگی که در این مصیبت بزرگ به من رسید تنها تو را سپاس گویم بارالها شفاعت حسین(ع) را به هنگام ورود بر خویش در سرای دیگر، روزی من فرما! و گام مرا در پیشگاه خود و همگام با حسین(ع) و یاران او - که آخرین قطرات ذخیره خون دل خویش را در راه حسین(ع) افشانند - استوار و پایدار فرما!»

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

